

Nīcas Evaņģēliski Luteriskās baznīcas vēsture

Pirmā zināmā baznīca jau 1560. gadā

Pirmās ziņas par Nīcas draudzi nāk no 16. gadsimta. Pirmo Nīcas baznīcu cēluši klejojoši katoļu mūki- sludinātāji, kuri centās katrā apbrīnotā vietā uzcelt baznīcu no koka.

Kādreizējais Nīcas baznīcas mācītājs –valodnieks Gustavs Zigismunds Braže rakstījis, ka 1560. gadā Prūsijas hercoga Albrehta uzdevumā maģistrs Johans Funks no Kēnigsbergas tika nosūtīts izdarīt baznīcu vizitāciju Grobiņas prāvesta iecirknī. No paša Funka rakstītā: “Nīca pie košas upes, ko Bārtavu sauc. Tur uztaisīta baznīca.”

Johana Funka pieminētā baznīca atrodas ne visai labā stāvoklī, tādā tā paliek līdz 1636.gadam, kad tika uzbūvēta otra baznīca, ko 1661.gadā atjauno, apmūrējot ar akmeņiem. Nākošā, pēc skaita trešā, sāka celt 1708. gadā. Vienkārša koka baznīca ar niedru jumtu, kuru pilnīgi pabeidza 1716.gadā. Būvēšana ievilkusies ilgi, jo 1710. gada lielā mēra dēļ izmirusi gandrīz visa draudze.

1778.gadā vajadzējis sākt būvēt pēc skaita ceturto baznīcu (koka), kura 1804.gadā pārbūvēta, bet jau 1829.gadā kļuvusi lietošanai nederīga.

Tagadējā Nīcas mūra baznīca celta no 1849. – 1851.gadam un 1876.gadā pamatīgi remontēta, kā arī nedaudz pagarināta.

Kā pirmais Nīcas draudzes mācītājs tiek minēts Fridrihs Buchners 1561.gadā, kuram “divas svētdienas būs būt Nīcas baznīcā un trešo Bārtas, ja diži ūdeņi un lietus to lietu nepārgroza”.

Nīcas draudzes senākie mācītāji

Tad seko- Gothards Grevius ar 1613 .gadu, Latviešu- vācu vārdnīcas autors, mācītājs Johans Langius (1638.-1690.), astronoms, maģistrs Georgs Krīgers (1690. - 1707.), Jakobs Fridrihs Hohenhagens (1707. -1710.), Kristofs Botihers (1710.-1744.), Kristofs Kumeraus (1745.-1784.), Ludvigs Vilhelms Stobe (1784.-1803.)

Mācītāju Bražes dinastiju aizsāk Kristians Vilhelms Braže (1803.-1826.), valodnieks, Latviešu grāmatniecības veicinātājs, mācītājs Gustavs Zigismunds Braže (1826.-1870.), mācītājs Henrijs Pauls Braže (1870. -1901.)

Par prāvests Gustava Špēra kalpošanu no 1901.- 1935.gadam liecības saglabājušās nīcenieku skaistajās iesvētību fotogrāfijās.

Mācītājs Augusts Šēnbergs kalpošanu Nīcas un Bārtas baznīcās uzsāka ar 1937.gadu līdz 1941. gada 14. jūnijam, kad Šēnbergu ģimeni deportē. Draudze vadību pārņēma mācītājs Fricis Rozenvalds līdz savai apcietināšanai 1945.gadam.

Baznīcas loma nīceniņu dzīvē

Ap 1935.gadu Nīcas evaņģēliski luteriskajā draudzē bija apmēram 2000 dvēseļu (cilvēku). Baznīcai bija nozīmīga vieta cilvēku dzīvē. Baznīcā lūdza Dievu, kristīja bērnus, iesvētīja jauniešus, laulāja jaunos pārus, atlaida grēkus, svinēja reliģiskos un valsts svētkus, izdarīja aizlūgšanu un citas ceremonijas. Baznīca bija vieta, kur satikās cilvēki. Dažkārt puīši un meitas gāja baznīcas dārzā satikties un parunāties, izrādīt savus jaunos tērpus, pat neiegājuši baznīcā.

Baznīca bija grandioza celtnie. Atšķirībā no šodienas, daļa dievlūdžu varēja atrasties balkonā. Telpas priekšā bija altāris, bet aizmugurē - vienas no labākajām Kurzemes ērģelēm. Zāles griestus greznoja eņģeļi ar mūzikas instrumentiem.

Nīcas baznīcas ērģeles bija. Dziedāja paši baznīcēni, dažreiz arī koris, ērģeles spēlēja atsevišķi vai arī pavadīja dziesmas. Dievkalpojumi notika svētdienās pulksten vienpadsmitos, sevišķi svinīgi dievkalpojumi bija Ziemassvētkos un Lieldienās, kad piedalījās 200 – 500 cilvēku. Noteiktajās gada dienās notika grēku atlaides pie dievgalda (altāra). Grēki nebija jāizsūdz mācītājam skaļi, bet jāpārdomā, ko esi grēkojis, jāņem sevī to nožēlot un turpmāk negrēkot. Cilvēks, kas gāja pie grēksūdzes, neēda brokastis, atbucojās no piederīgajiem, kas paliek mājās. Cilvēks pēc grēksūdzes jutās atvieglots, no grēka nedomāts, brīvāks.

Baznīcā bija pastāvīgas sēdvietas. Sievietes sēdēja zāles kreisajā, vīrieši – labajā pusē. Ziedojumus (naudu) no baznīcēniem dievkalpojuma laikā vāca ķeselē. Viens no baznīcas pārstāvjiem ar ķeseli, kas bija 2-3 metrus garā kātā, apstaigāja dievlūdžus. Ja kāds sēdot bija aizmidzis, ķeselei bija pievienots neliels zvaniņš, ar ko tika pamodināts dievlūdžs.

Baznīcas iekšskats ap 1930.gadu.

Nīcas Ev. Lut. draudzes padome un valde 1930.g.

Iesvētības 1931. gads, prāvests Gustavs Špērs, draudzes priekšnieks Jānis Aļļis

Baznīcas zvānu dāvina Kārlis Ulmanis

Līdzšinējais Nīcas baznīcas zvāns vairāk kā 90 gadu svētvakaros un svētdienas rītos no baznīcas torņa aicina pulcēties dievlūdzējus. Tikai pēdējos gados citkārt dzidrā zvāna skaņa bija kļuvusi klusa, neskanīga. Plaīsa zvānā, skaņu apslāpēja un to varēja dzirdēt ne tālāk kā 500 metru. Nepieciešams bija jauns zvāns, kura skaņas kā senās dienās plūstu tālu pāri Nīcas laukiem. Draudze griezās pie Valsts Prezidenta ar lūgumu palīdzēt nīceniekiem. Prezidents uzklausījis viņu lūgumu un dāvinājis 600 latu jauna zvāna iegādei.

Arī draudze pati čakli vākuši līdzekļus un par kopējo sumu — 1900 lati, iegādājusi 570 kg smagu zvānu. To izlējusi Liepājas drāšu fabrika ar šādu ierakstu: **«Modies, celies, centies, strādā, tad Dievs tevi svētīs, dzimtā zeme augļus veltīs»**, bet zvāna otrā pusē 1940.gada 15. maijs –zvāna iesvētīšanas datums

Saglabājies fotogrāfijas fragments, kur redzama jaunā zvāna uzvilkšana baznīcas tornī.

Daudzi nemaz nezina, ka Nīcas baznīcas dārzs ir kapsēta. Kādreiz šeit atradās Nīcas muižas barona kapi.

Dārza dienvidu stūrī bijuši Nīcas mācītāju kapi. Katram darināta sava piemiņas zīme – marmora vai dzelzs krusts. Apkārt bijis dzelzs žogs. Pēc buldozera darba pāri palicis vien neliels uzkalniņš.

Šeit 1944.gada beigās apglabāja frontē kritušos vāciešus. Netālu no baznīcas, atradās Nīcas barona kapliča, kurā bija zārkos novietoti iebalzamēti līķi.

Otrā pasaules kara pēdējās dienas -1945. gada 23. aprīlī plkst.7⁰⁰ atskan sprādzieni, vācieši saspridzināja baznīcas torni, lai nebūtu orientieris artilērijas apšaudei. Tornis sagruvis iedzīvotāju acu priekšā, grūstot tika sagrauta baznīcas galējā siena, 1/3 daļa baznīcas korpusa ir bojāts, arī griesti, iet bojā ērģeles un daļa jumta.

Neskatoties uz to 1945. gada 29. jūlijā notika iesvētības. Draudzes locekļi, iesvētāmie- puīši un meitas pūlējušies, lai daudz maz ciešanā stāvoklī savestu kārtība baznīcas telpas. Tiek novākta sagrautā siena, saspridzinātie torņa gabali, iznestas drizas kuras biežā slānī klājušas baznīcas grīdu, no tuvējās Bārtas upes nesti simtiem spaiņi ūdens grīdas mazgāšanai.

1944. gada 28. maijā mācītāja Friča Rozenvalda pēdējās iesvētības pirms mācītāja deportēšanas 1945. gada 25.marta

Iesvētības 1947. gada 25. maijā, mācītājs Osvalds Birkmanis

Draudzē kalpoja mācītājs Osvalds Brikmanis (1946.-1957.), mācītājs Nikolajs Plāte (1957.-1961.) kalpoja līdz baznīcas slēgšanai.

Iesvētību dievkalpojums notika Jaužu pārpildītajā baznīcā. 1946. gadā no jauna tika saremontēts altāris, ielikti logi ar pagaidu dēļu sienu atdalīta baznīcas nesagrautā daļa no drupām, uzstādīts zvans atsevišķā koka zvanu tornī.

Iesvētības, mācītājs Nikolajs Plāte un draudzes priekšnieks Miķelis Drāznieks

1955. gadā baznīcas nesagrautai daļai uzlika skārda jumtu, bet pēc diviem gadiem tas ir jau labojams. Agrāko 900 sēdvietu vietā uz pagaidu soliņiem var sasēsties ap 200 cilvēku. Saspīdināto ērģeļu vietā baznīcas dziedājumus pavada harmonija skaņas.

No baznīcas par sporta halli

Mainoties varām, mainījusies Nīcas baznīcas ēkas lietošanas funkcijas. Dievkalpojumi Nīcas baznīcā notika līdz 1961.gadam. Veselu gadu risinājās cīņa par draudzes pastāvēšanu. Tika iznīcinātas baznīcas iekārtas. Tikai dažus priekšmetus izglāba kaimiņu draudzes.

Laikā no 1961. – 1989.gadam tā tika izmantota kā sporta zāle, bet 1990.gadā atguva ēkas patieso sūtību. Dievnams ir atdzimis, bet tā atjaunošana līdzekļu trūkuma dēļ notiek pamazām.

Volejbola spēle- Nīcas sporta zāle (baznīcas ēkā)

No baznīcas par sporta halli

Nacionālās Atmodas sākumā mācītājs Kārlis Ozoliņš pirmais sāka rosināt atjaunot Nīcas baznīcu. K.Ozoliņš kopā ar pērminderi Juri Sproģi no Upmaļciema 1989.g. sāka kārtot dokumentus iespējamai draudzes atjaunošanai un telpu atgūšanai. Vasarsvētkos notika pirmais dievkalpojums atjaunotajai draudzei. Baznīcā bija daudz ļaužu. Sākumā dievnama telpas tika izmantotas arī sporta vajadzībām- baznīcēni tās izmantoja svētdienās, sportisti- darbdienās.

Altāris 1989. gads (A. Maisiņa foto)

Kopš 1989.g. oktobra Nīcā mācītājs bija Ainars Jaunskalže. Dievnams pilnībā tika atgūts 1990.g. aprīlī. Veicot atjaunošanas darbus, tika nojaukta altāra galā uzceltā siena, telpas tika savestas kārtībā atbilstoši dievnama vajadzībām. Mākslinieks Dainis Gabaliņš projektēja un veica altāra, kanceles un solu atjaunošanu. Tika uzlikts jauns jumts baznīcas lielajam korpusam, savesta kārtībā baznīcas dārza teritorija. Altāris veidots pēc agrākā altāra parauga, altārglezna saglabājusies no agrākā baznīcas iekārtojuma. Metālkalējs Žanis Klāsons izkala jaunus vārtus atjaunotajai baznīcai. Lielu atbalstu atjaunošanas darbos sniedza māsu draudze no Mineapolisas Sv. Pāvila draudzes, kā arī bijusī paju sabiedrība "Nīca".

Baznīcas remontdarbi turpinājās arī 2005.g. Tika nomainīti logi, ierīkota apkure, nomainīts baznīcas piebūves jumts, veikti iekštelpu krāsošanas darbi, iegādāta jauna lusta. Finanšu līdzekļi tika iegūti, pārdodot daļu baznīcas īpašumā esošās zemes, neliels atbalsts tika saņemts no Mineapoles latviešu luterāņu draudzes ASV, Vācijas Baznīcas fonda „Gustav Adolf Werk” un no LELB konsistorijas Nekustamo īpašumu fonda, kā arī no Nīcas un Otaņķu pagasta iedzīvotāju ziedojumiem.

Foto- Gunita Šime

No 2000. -2001. gadam Nīcas draudzē kalpoja mācītājs Dzintars Laugalis un no 2001.-2002. gadam mācītājs Juris Simakins. Mācītājs ir Arvīds Bobinskis (no 2002.g.-2020. gada jūlijam).

Šobrīd kalpo Grobiņas iecirkņa prāvests Ainārs Jaunskalže un evaņģēlists Pāvils Bobinskis

Pieminot Latvijas Brīvības cīnītājus

Latvijas laikā valdība devusi līdzekļus, lai Brīvības cīnās par neatkarīgu Latviju kritušajiem cīnītājiem izgatavotu melnas marmora piemiņas plāksnes, kuras novietotas vissvētākajā vietā – altāra tuvumā.

Piemiņas plāksnē iekalti vārdi .

Nem Tēvija Tavs esmu viss!
Priekš Tevis liels es uzauzdis.
Tev ziedoju es dzīvību,
Lai gūtu Tevīm brīvību.

Ažens Andrējs, Šņakšis Pēteris, Tīds Pēteris, Vecavagars Miķelis, Ķikuts Andrējs, Bumbulis Jānis.

1919-1920

Foto – Ieva Birule-Bobinska

Daudzus gadu desmitus šī plāksne tika slēpta no piemiņas nīcinātājiem. Bet bija cilvēki Jūrmalciemā, kas to saglabāja, lai pēc gadiem atdotu draudzei.

Godinot mūsu Brīvības cīnītājus, Latvijas valsts simtgadei veltītā projekta "Atceries Lāčplēšus" ietvaros baznīcas dārzā tika uzstādīta granīta piemiņas stēla, tā svinīgi tika atklāta 2018. gada 11. novembrī.

Stēlā iekalts teksts ar 11 novadā dzimušo LKOK vārdiem:

Lāčplēša Kara Ordeņa Kavalieri Nīcas novadā

Foto- Sanita Austere

Kaprālis Andrējs Auce
1895 – 1973
Kaprālis Jānis Klieve
1898 – 1934
Kareivis Toms Pempers
1900 – 1951
Dižkareivis Eduards Burbe
1900 – 1919
Dižkareivis Jēkabs Drullis
1900 – 1959
Dižkareivis Henrihs Vilhelms Freibergs
1899
Seržants Andrejs Krūzēns
1890 – 1965
Seržants Jānis Raņķis
1889 – 1945
Seržants Andrejs Stefans
1898 – 1951
Kareivis Jānis Sleinis
1895
Virslieņants Jānis Šmiukšis
1889 – 1941